

پنج‌شنبه ۱۹ تیر ۱۴۰۴ |
۱۴ محرم ۱۴۴۷ |

روزنامه جوان | شماره ۷۳۴۸

هادیانه

بهترین لباس

■ امام علی (ع) فرمود:
بهترین لباس، لباسی است که تو را از خدا به خود مشغول نسازد.

نیره ساری

پرونده

حجاب و عفاف

کاشانه

مدیرمسئول: محمد جواد اخوان
سردبیر: غلامرضا صادقیان
دبیر ویژه‌نامه: حسین گل محمدی
همکاران تحریریه: نیره ساری، مرضیه بامیری
نیره محمودی، محبوبه قربانی
چاپ: همشهری

دکتر ریحانه حقانی، مدیر گروه زن و خانواده پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر:

تصورات سنتی مانع نوآوری در صنعت مد و پوشاک اسلامی شده‌است

دکتر ریحانه حقانی، مدیر گروه زن و خانواده پژوهشکده امر به معروف و نهی از منکر و پژوهشگر حوزه زنان و خانواده در گفت‌وگو با «جوان» می‌گوید: تربیت صحیح و ترویج فرهنگ عفاف و حجاب، فرایندی زمانبر است. والدین باید صبر و پیگیری داشته باشند و تلاش کنند این نقش مهم و مؤثر را در مسیر پرورش فرزندان ایفا کنند؛ فرزندان‌ی که در آینده وارد جامعه خواهند شد. متن گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

■ ■ ■

شبکه‌های اجتماعی چه نقشی در شکل‌دهی به دیدگاه‌های نسل جوان درباره حجاب ایفا می‌کنند و چگونه می‌توان از این پلتفرم‌ها برای ترویج فرهنگ عفاف و حجاب استفاده کرد؟

شبکه‌های اجتماعی قادرند باورها و نگرش‌های جوانان را در مورد حجاب تحت تأثیر قرار دهند، تغییر دهند یا حتی نهادینه کنند. شبکه‌های اجتماعی با ارائه طیف گسترده‌ای از تجربیات، نظرات و اطلاعات در این زمینه، ممکن است اطلاعات درست یا نادرست، موافق یا مخالف و تفسیرهای متنوعی را منتقل کنند. افراد تأثیرگذار (اینفلوئنسرها)، الگوهای فضای مجازی با شخصیت‌های محبوب در شبکه‌های اجتماعی می‌توانند با ارائه الگوهای مثبت یا منفی، بر دیدگاه‌های جوانان اثر بگذارند و حتی جریان‌های رسانه‌ای ایجاد کنند. برای استفاده بهینه از این پلتفرم‌ها، می‌توان اقدامات متعددی انجام داد. نخست، اشتراک‌گذاری تجربیات مثبت افرادی که به حجاب روی آورده‌اند، می‌تواند مؤثر باشد. برای مثال، گفت‌وگو با افرادی که پیش‌تر به دین اسلام یا مذهب تشیع گرایش نداشته‌اند، از جمله مسیحیان، یهودیان یا افرادی بدون دین و حتی کسانی که به ایران تعلق نداشته‌اند، می‌تواند الهام‌بخش باشد. این افراد با به اشتراک گذاشتن تجربیات خود از انتخاب حجاب و بیان تأثیرات مثبت آن، می‌توانند اثرگذاری قابل توجهی داشته باشند، به‌ویژه اگر پیش‌تر در فضایی با آزادی‌های متفاوت زندگی کرده باشند و با انتخاب آگاهانه به حجاب و اسلام روی آورده باشند. همچنین از منظر صبری، می‌توان حجاب را به شکلی زیبا، هنری و امروزی ارائه کرد. در حوزه پاسخگویی نیز می‌توان با بازسازی قابل فهم برای جوانان، مفاهیم را منتقل کرد. برگزاری گفت‌وگوهای تعاملی با چهره‌های تأثیرگذار، بدون تأکید صرف بر انتقال مفاهیم، می‌تواند فضایی برای تبادل نظر فراهم کند. استفاده از بسترهای خلاقانه و روش‌های متنوع نیز امکان‌پذیر است تا این موضوع به شکلی مؤثر ارائه و به سؤالات مطرح‌شده درباره چگونگی انجام این اقدامات پاسخ داده شود.

با توجه به روندهای جهانی مد، صنعت مد اسلامی در ایران چه چالش‌ها و فرصت‌هایی دارد و طراحان ایرانی چگونه می‌توانند در تولید لباس‌های پوشیده و جذاب پیشرو باشند؟

صنعت مد اسلامی با مجموعه‌ای از چالش‌ها و فرصت‌ها مواجه است. از جمله چالش‌های این حوزه می‌توان به تصورات سنتی از پوشاک اسلامی اشاره کرد که گاه مانع نوآوری در این صنعت می‌شود. این تصورات، همراه با محدودیت‌های تولیدی، بازاربایی و قوانین مرتبط با تولید و عرضه پوشاک، مانعی جدی ایجاد کرده‌اند. همچنین کمبود رقابت‌پذیری در بازارهای بزرگ بین‌المللی، نوسانات اقتصادی و نبود مراکز تخصصی طراحی مد از دیگر چالش‌هایی هستند که می‌توانند مورد بحث قرار گیرند. علاوه بر این، محدودیت‌های مربوط به بازاربایی در سطح جهانی نیز از جمله موانع این صنعت به شمار می‌روند. با وجود این چالش‌ها، فرصت‌های قابل توجهی نیز در این حوزه وجود دارد. ایران دارای جمعیتی جوان و علاقمند به مد است که تقاضای بالایی برای پوشاک اسلامی با کیفیت ایجاد کرده است. برای بهره‌برداری از فرصت‌ها، استفاده از پلتفرم‌های شبکه‌های اجتماعی برای بازاربایی مؤثر، ارتباط مستقیم با مشتریان و فروش آنلاین می‌تواند نقش بسزایی ایفا کند. همچنین ایجاد تولید پایدار و اخلاقی از دیگر راهکارهای کلیدی است. برای پیشرو بودن در تولید پوشاک محبجه و جذاب، لازم است چند اقدام اساسی انجام شود: نخست، تلفیق هوشمندانه مدرنیته و سنت در طراحی‌ها، به گونه‌ای که اصول حجاب و عفاف به‌طور کامل رعایت شود، اما از عناصر مدرن نیز بهره گرفته شود. دوم، استفاده از پارچه‌ها و رنگ‌های متنوع و نوآورانه، با دقت در جزئیات طراحی، برش و دوخت. سوم، توجه به نیازها و سلاقی مخاطبان و ارائه

تنوع در محصولات. در نهایت، بهره‌گیری کامل از ابزارهای بازاربایی دیجیتال و گسترش مهارت‌های فنی طراحان می‌تواند به تولید پایدار و عرضه موفق در بازارهای جهانی منجر شود. این اقدامات نه تنها به تقویت جایگاه پوشاک اسلامی در بازارهای داخلی و بین‌المللی کمک می‌کند، بلکه می‌تواند این صنعت را به پیشرو در حوزه پوشش محتشم تبدیل کند.

آموزش و پرورش چگونه می‌تواند از طریق برنامه‌های درسی و فعالیت‌های فرهنگی، فرهنگ عفاف و حجاب را در میان دانش‌آموزان نهادینه کند؟

این امر هم از جهت برنامه‌های درسی ممکن است و هم به جهت فعالیت‌های فرهنگی مکمل می‌تواند محقق شود. مثلاً در آیات مرتبط با عفاف و حجاب، می‌توان با توجه به شیوه‌های متناسب با گروه‌های سنی مختلف، این مفاهیم را ارائه کرد یا دوم، معرفی شخصیت‌های تاریخی و فرهنگی که الگوی عفاف و حجاب هستند. همچنین در بحث علوم اجتماعی، می‌توان ابعاد اجتماعی فرهنگی و روانی حجاب و تأثیر آن بر هویت فردی را بررسی کرد. در بحث سبک زندگی، می‌توان مفاهیم عفاف و حیا را مطرح کرد یا در بحث تفکر، به جای آنکه صرفاً اطلاعاتی ارائه شود، از طریق بسته‌های پرسش و پاسخ، افراد را به تفکر و جست‌وجو واداشت. در بخش فوق برنامه نیز می‌توان گفت‌وگوهای آزاد بر گزار کرد، مانند جشنواره‌های مختلف در حوزه‌هایی چون نقاشی، شعر، داستان‌نویسی، عکاسی، فیلم کوتاه و سایر خلاقیت‌های هنری. همچنین جشنواره‌هایی در زمینه لباس و مد یا دعوت از کارشناس جذاب و مسلط برای اجرای برنامه‌های آموزشی یا برگزاری مسابقاتی در این زمینه و ارائه مشاوره‌هایی مرتبط. علاوه بر آن، می‌توان اردوهای در این زمینه بر گزار کرد، مثلاً بازدید از مراکز و نمایشگاه‌های مرتبط یا ایجاد انجمن‌هایی با محوریت عفاف و حجاب. همچنین انتشار نشریات دیواری، الکترونیکی یا دیجیتال و راهاندازی کانال‌هایی در این زمینه نیز مفید خواهد بود. در نهایت، آنچه وجود دارد این است که در فرایند تربیت و آموزش، باید ترکیبی از رویکرد ترغیبی و اقناعی به پیش گرفت. لازم است تبیین عقلانی داشته‌باشیم و با رویکرد عاطفی و فرهنگی مفاهیم را تبیین کنیم تا مخاطبان ما به درک درستی از این باور برسند و به این نتیجه دست یابند که زیبایی در عفاف و حجاب نهفته است.

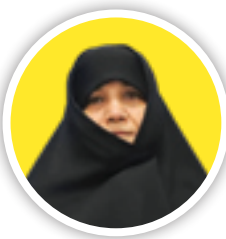
برنامه‌های آموزشی و فرهنگی در مدارس، مانند کارگاه‌ها و جلسات گفت‌وگو تا چه حد در ترویج ارزش‌های عفاف و حجاب مؤثر بوده‌اند و چه راهکارهایی برای بهبود آنها وجود دارد؟

ایسن برنامه‌ها ظرفیت بالایی دارند، اما درخصوص اثربخشی آنها، باید گفت که برای اثربخشی واقعی، ابتدا باید آگاهی دانش‌آموزان وضع می‌شود که نتیجه‌مشتی به همراه ندارد. همچنین برخی برنامه‌ها استمرار ندارند و این موجب می‌شود که یک موضوع نهادینه نشود. شکاف میان محتواهای ارائه‌شده و واقعیت‌های موجود در جامعه نیز از دیگر عواملی است که اثربخشی این برنامه‌ها را کاهش می‌دهد و باعث می‌شود دانش‌آموز مشارکت فعال نداشته باشد. بنابراین لازم است هم تنوع‌بخشی در برنامه‌ها صورت گیرد، هم محتوای آنها ارتقا یابد و هم افرادی که این محتوا را ارائه می‌کنند، توانمند شوند. حتماً باید فضای گفت‌وگو و پرسش‌گری، کارگاه‌های پرسش و پاسخ، گفت‌وگوهای آزاد و تربیون‌های آزاد فراهم شود تا امکان طرح بحث برای دانش‌آموزان وجود داشته باشد. همچنین استفاده از روش‌هایی مانند نمایش، بازی و سایر شیوه‌هایی که موجب افزایش مشارکت دانش‌آموزان می‌شود، اهمیت دارد. در نهایت، ارتباط مستمر با خانواده‌ها نیز باید برقرار باشد و از ظرفیت‌های آنان نیز در این زمینه استفاده شود.

آموزش‌های دوران کودکی چگونه می‌توانند باور عمیق و ریشه‌ای به حجاب را در کودکان شکل دهند و چه روش‌هایی برای آموزش غیرمستقیم این ارزش‌ها مؤثر تر است؟

اینکه از دوران کودکی آموزش‌های غیرمستقیم در این زمینه وجود داشته باشد، بسیار تأثیرگذار خواهد بود، به‌ویژه اگر خانواده از روش‌های خلاقانه استفاده کند، این تأثیر دوچندان خواهد شد. لازم است مفاهیم مربوط به عفاف و حجاب، متناسب با سن کودک، به تدریج مفهوم‌سازی شود چراکه عفاف موضوعی درونی است و حجاب، نماد بیرونی آن به شمار می‌آید. چنانچه درونی‌سازی صحیحی صورت نگیرد، پذیرش حجاب نیز در مراحل بعدی با اشکال مواجه خواهد شد. از دیگر نکات مهم، الگوسازی مثبت است. والدین، به‌ویژه پدر و مادر و اطرافیان نزدیک، باید خود الگوی مناسبی باشند، چراکه تربیت از طریق الگوپذیری صورت می‌گیرد. همچنین فضای خانه و مدرسه باید در مسیر رعایت عفاف و حجاب قرار گیرد تا این فضاها هم‌راستا با تربیت ارزشی کودک عمل کنند. از سویی دیگر، باید حجاب را با مفاهیم دیگر مرتبط ساخت، مانند زیبایی، آراستگی، احترام به بدن، هویت و تعلقات دینی. استفاده از

از جمله چالش‌های صنعت مد اسلامی می‌توان به تصورات سنتی از پوشاک اسلامی اشاره کرد که گاه مانع نوآوری در این صنعت می‌شود. این تصورات، همراه با محدودیت‌های تولیدی، بازاربایی و قوانین مرتبط با تولید و عرضه پوشاک، مانعی جدی ایجاد کرده‌اند

معصومه شریفی، معاون تبلیغ و امور فرهنگی جامعه‌الزهر(ا.س):

معافیت‌های مردان در پوششی به معنای یله و رها بودن نیست

پوشند و می‌توان در یافت که عفاف و حجاب، شامل زن و مرد است و فقط مخصوص جنس زن نیست، ولی خداوند متعال، به دلیل ویژگی خاصی که در خلقت زن قرار داده، توصیه‌های بیشتر نسبت به رعایت این امر مهم کرده است. آفرینش زن، از زیبایی و ظرافت خاصی برخوردار است که لازم است در برابر نامحرم، پوشیده بماند زیرا زن، همچون مروری پدید گرانبه‌است که باید در درون صدف پوشش و پاکدامنی، محفوظ بماند.

پوشش و پاکدامنی، امری غریزی و فطری هستند، یعنی هم ریشه در وجود زیبایی طلب آدمی و هم ریشه در شرع مقدس دارد، مضامیل پوشش و پاکدامنی، ریشه در همه ادیان الهی دارد و به آن توصیه شده است. با مراجعه به عهدین (تورات و انجیل) دو کتاب مقدس یهودیان و مسیحیان و همچنین قرآن کریم- کتاب مقدس مسلمانان- به خوبی می‌توانیم صحت این گفتار را تأیید کنیم. عضو هیئت علمی اندیشه‌گاه

فرهنگیان در ادامه افزود: در تورات، سفر تکوین، باب ۲۴، بند ۴ و ۶ و سفر تنبیه، باب ۲۲، بند ۵ و همچنین در اناجیل: رساله اول پولوس رسول به تیموتاؤس، باب ۲، بند- ۱۱۹ از پوشش با برقع و پاکدامنی، سخن به میان آمده است. همچنین در جای جای قرآن کریم نیز نسبت به رعایت پوشش و پاکدامنی سفارش شده است. این مهم را می‌توان در سوره‌های بقره، نور، احزاب و قصص یافت.

این پژوهشگر یادآور شد: خداوند متعال در آیات ۳۰ و ۳۱ سوره نور، خطاب به زنان و مردان با ایمان می‌فرماید دیدگان خود را فرو

شریفی درباره حدود و مصادیق حجاب و عفاف برای مردان و تفاوت آن با زنان گفت: اصل حجاب و عفاف، هرچند درساره زن و مرد، فرض و توصیه شده است، ولی مصادیق و میزان آن در مرد و زن، تفاوت‌هایی دارد. در حجاب زن، باید همه بدن به جز وجه(صورت) و کفین(دست‌ها تا مچ) پوشیده شود ولی مردان در نمایاندن موی سر و بخش‌هایی از بدن مانند سر و گردن، معاف هستند.

به اعتقاد این پژوهشگر تأکید بیشتر و حساسیت‌ناهنسبت به پوشش بانوان، به دلیل نوع خلقت و زیبایی‌های ذاتی و جاذبه‌های ایشان است و این نکته را نیز باید در نظر داشت که معاف بودن مردان از بخشی از پوشش، به معنای یله و رها بودن نیست. مثلاً مردان نمی‌توانند با شلوارک و زیرپوش رکابی در جامعه ظاهر شوند. شریفی در ادامه بیان کرد: واقعیت این است که آیین‌های الهی- و به ویژه اسلام عزیز- هیچ گونه مخالفتی با فعالیت و حضور اجتماعی زن ندارند، بلکه همواره تشویقگر رشد و بالندگی بانوان و کسب علم و کشفگری‌های اجتماعی زنان هستند، البته این کشفگری، منوط به عدم اختلاط جنسیتی و بهره‌یز از جاذبه‌های جنسی است، زیرا این امر به سلامت فرد، خانواده و جامعه کمک می‌کند.

معاون تبلیغ و امور فرهنگی جامعه‌الزهر(ا.س) ادامه داد: با رعایت حجاب و عفاف، اعتماد و انسجام خانوادگی به وجود می‌آید. خاطرم هست که در مراسم عقد یکی از دوستان، در محضر رهبر فرانزه انقلاب حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای(حفظه‌الله) بودیم. ایشان پس از جاری کردن خطبه عقد، بر حفظ وفاداری و عشق و علاقه زوجین تأکید کردند و فرمودند، علت تأکید اسلام بر رعایت حریم محرم و نامحرم، حفظ و انسجام خانواده است.

وی همچنین در رابطه با نقش تربیتی پدران در زمینه حجاب برای فرزندان خود در کانون خانواده اظهار کرد: هر یک از پدر و مادر، در تربیت دینی و صحیح فرزندان خویش، مسئولیت دارند، به ویژه پدران باید در ایجاد و حفظ روابط عاطفی با دختران خویش، کوشا باشند، زیرا در سلامت روانی و معنوی دختران، بسیار مؤثر خواهد بود. البته در برخی از مسائل تربیتی، لازم است دختر به مادر و پسر هم به پدر ارجاع داده شود.

شریفی افزود: رعایت حجاب و عفاف می‌تواند به کاهش مفاسد اجتماعی مانند آزار خیابانی یا طلاق کمک کند. برخلاف انگاره برخی که حجاب را محدودیت و عدم آزادی و مانع حضور اجتماعی بانوان می‌دانند، باید گفت حجاب برای بانوان، مصونیت است و نه

محدودیت. دختری که با عدم رعایت وزانت و پوشش و متانت وارد اجتماع می‌شود و خود را در معرض نگاه آلوده بیمار دلان قرار می‌دهد، خواسته یا ناخواسته، امنیت خویش را به خطر می‌اندازد و با ایجاد کشش‌های غیرطبیعی و غیرشرعی، جامعه را نیز به انحراف و فساد می‌کشاند.

به اعتقاد وی با رعایت حجاب و عفاف، می‌توان با اختلاف سلیقه و با هر فرهنگ و نژاد، به ارتباط اجتماعی و همگرایی پرداخت. نسل‌های حاضر و آینده در این فضا می‌توانند به سلامت و پاکی و در امنیت فردی و اجتماعی زندگی کنند. با این راهبر، می‌توان نسل‌های آینده را به خوبی تربیت کرد و در خدمت به یکدیگر کوشید.